

POSTANOWIENIE

30 czerwca 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Maciej Kowalski

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 30 czerwca 2025 r. w Warszawie
zażalenia T. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.
na wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie
z 20 listopada 2024 r., XXIII Ga 637/24,
w sprawie z powództwa J. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w J.
przeciwko T. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W.
o zapłatę,

**oddala zażalenie, pozostawiając rozstrzygnięcie o kosztach
postępowania zażaleniowego w orzeczeniu kończącym
postępowanie w sprawie.**

(a.z.)

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 12 stycznia 2024 r. Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy
w Warszawie oddalił powództwo J. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w J.
przeciwko T. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

Po rozpoznaniu apelacji powoda Sąd Okręgowy w Warszawie wyrokiem
z 20 listopada 2024 r. uchylił powyższy wyrok i przekazał sprawę do ponownego
rozpoznania Sądowi Rejonowemu dla m. st. Warszawy w Warszawie pozostawiając
temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

W uzasadnieniu wskazał, że w okolicznościach sprawy zachodziły dwie
podstawy do uchylenia wyroku Sądu pierwszej instancji.

Po pierwsze, w ocenie Sądu Okręgowego, Sąd Rejonowy nie rozpoznał istoty sporu - nieprawidłowo pominął wnioski dowodowe z przesłuchania świadka oraz z dokumentów znajdujących się w aktach Sądu Rejonowego w Bydgoszczy w sprawie toczącej się pod sygn. akt. [...] uznając, że zostały one zgłoszone z naruszeniem zasady prekluzji dowodowej przewidzianej w art. 458³ § 4 k.p.c. Sąd drugiej instancji stwierdził, że tym samym Sąd Rejonowy nie ocenił w pełni merytorycznie roszczenia powoda, nie wniknął w całokształt przedmiotowej sprawy, tj. podstawę faktyczną roszczenia i nie wyjaśnił wniosków wywiedzionych na podstawie materiału dowodowego dotyczących zasadności roszczenia powoda. Sąd odwoławczy uznał, że dowody wskazane przez powoda w piśmie procesowym z 15 września 2023 r. nie były spóźnione. Podzielił w tym zakresie stanowisko powoda, według którego potrzeba powołania wniosków dowodowych zawartych w tym piśmie powstała dopiero w momencie doręczenia mu odpisu odpowiedzi na pozew. Wówczas powód powziął wiedzę, że kurator pozwanej spółki kwestionuje nie tylko wykazanie dochodzonego roszczenia, ale również jego wykonanie, jak też fakt, że toczyło się uprzednio postępowanie wszczęte przez powodową spółkę w celu dochodzenia przedmiotowego roszczenia, przez podniesienie zarzutu przedawnienia roszczenia.

Po drugie, Sąd Okręgowy przywołał art. 505¹² § 1 k.p.c. i stwierdził, że przewidziana w nim sytuacja procesowa zachodzi w badanej sprawie ze względu na brak przeprowadzenia w pierwszej instancji dowodów z zeznań świadka oraz z dokumentów znajdujących się w opisanych powyżej aktach Sądu Rejonowego w Bydgoszczy, o które wnioskował powód. W ocenie Sądu Okręgowego dopuszczenie powyższych dowodów było konieczne dla dokonania istotnych ustaleń m.in. w zakresie skuteczności podniesionego przez kuratora pozwanej spółki zarzutu przedawnienia roszczenia, a także co do tego czy powód wykonał usługę zgodnie ze zleceniem transportowym, a w konsekwencji, czy roszczenie powodowej spółki jest uzasadnione.

W zażaleniu na powyższy wyrok Sądu Okręgowego pozwany zarzucił naruszenie art. 386 § 1, 4 i 6 k.p.c. przez przyjęcie, że Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy oraz że wydanie wyroku w sprawie wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości.

W odpowiedzi na zażalenie powód wniósł o jego oddalenie oraz o zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie na orzeczenie kasatoryjne sądu drugiej instancji służy przeprowadzeniu kontroli wystąpienia ustawowych przesłanek uprawniających sąd odwoławczy do uchylenia zaskarżonego wyroku zamiast merytorycznego zakończenia sprawy. Przedmiotem oceny Sądu Najwyższego jest ewentualny błąd sądu drugiej instancji przy kwalifikowaniu określonej sytuacji procesowej jako odpowiadającej - powołanej przez ten sąd, podstawie orzeczenia kasatoryjnego (zob. np. postanowienia SN: z 22 listopada 2013 r., II CZ 79/13; z 11 maja 2022 r., III CZ 161/22 i z 16 maja 2023 r., III CZ 124/23).

W postępowaniu wywołanym wniesieniem zażalenia na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c. Sąd Najwyższy bada tylko, czy stwierdzone przez sąd odwoławczy okoliczności są tymi, które w świetle art. 386 § 2 i 4 k.p.c. usprawiedliwiają wydanie orzeczenia kasatoryjnego, zamiast reformatoryjnego, i - w zależności od wyniku - albo oddala zażalenie, albo uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania (zob. np. postanowienia SN: z 26 września 2014 r., IV CZ 49/14; z 2 października 2014 r., IV CZ 54/14; z 31 stycznia 2018 r., I CZ 8/18; z 22 października 2020 r., IV CZ 63/20).

Rozpoznając zażalenie na orzeczenie kasatoryjne wydane w postępowaniu uproszczonym Sąd Najwyższy ocenia także, czy uwzględniono art. 505¹² § 1 k.p.c., a nie tylko to, czy uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania było uzasadnione na gruncie art. 386 § 2 lub 4 k.p.c. Oznacza to, że kontroli Sądu Najwyższego podlega również, czy stwierdzając, że doszło do naruszenia prawa materialnego, sąd drugiej instancji prawidłowo przyjął, że zgromadzone dowody nie dają wystarczających podstaw do zmiany wyroku. Przedmiotem oceny Sądu Najwyższego w takim postępowaniu nie mogą być natomiast inne kwestie - w szczególności dotyczące oceny zasadności roszczenia. Sąd Najwyższy nie dokonuje merytorycznego badania stanowiska prawnego sądu drugiej instancji, jak również badania prawidłowości zastosowania przepisów prawa procesowego, które nie odnoszą się ściśle do wskazanych podstaw uchylenia

wyroku sądu pierwszej instancji (zob. postanowienie SN z 24 lutego 2022 r., III CZ 52/22).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że o nierozpoznaniu istoty sprawy w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c. można mówić jedynie wtedy, gdy sąd nie odniósł się do tego, co było przedmiotem sprawy bądź zaniechał zbadania materialnej podstawy żądania, bezpodstawnie przyjmując, że nie jest to konieczne z uwagi na istnienie przesłanek materialnoprawnych lub procesowych unicestwiających roszczenie. Przykładem jest oddalenie powództwa przez sąd pierwszej instancji z powodu błędnego przyjęcia, że dochodzone roszczenie jest przedawnione przy założeniu jednak, że sąd ten jednocześnie nie zbadał kwestii istnienia dochodzonego roszczenia (zob. m.in. postanowienia SN: z 9 listopada 2012 r., IV CZ 156/12; z 2 czerwca 2016 r., I CZ 32/16, z 22 października 2020 r., IV CZ 63/20, i z 17 kwietnia 2024 r., III CZ 311/23).

Nieprawidłowe pominięcie wniosków dowodowych nawet, jeżeli dotyczą one okoliczności mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia nie może być kwalifikowane jako nierozpoznanie istoty sprawy, jeżeli sąd odniósł się do przedmiotu sprawy i zbadał materialnoprawną podstawę żądania chociażby badanie to opierało się niepełnym materiale dowodowym. W badanej sprawie brak było zatem podstaw do uchylenia zaskarżonego wyroku wobec nierozpoznania istoty sprawy.

Powyższe nie czyni jednak wniesionego zażalenia uzasadnionym. Z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika bowiem, że Sąd Okręgowy przyjął obok nierozpoznania istoty sprawy jako podstawę wydania orzeczenia kasatoryjnego art. 505¹² § 1 k.p.c., który stanowi *lex specialis* względem art. 386 § 4 *in fine* k.p.c. Sąd Okręgowy powołał się bowiem na art. 505¹² § 1 k.p.c. wskazując, że w sprawie doszło do sytuacji przewidzianej tym przepisem z uwagi na brak przeprowadzonych dowodów z zeznań świadka oraz z dokumentów znajdujących się w aktach innego postępowania cywilnego o które wnioskowała strona powodowa. Z powyższego wynika, że Sąd Okręgowy uznał podniesione w apelacji powoda zarzuty naruszenia prawa materialnego za uzasadnione

a ponadto, że wadliwie zgromadzony materiał dowodowy nie dawał wystarczających podstaw do zmiany wyroku.

W ocenie Sądu Najwyższego tego rodzaju sytuacja procesowa miała miejsce w rozpoznawanej sprawie, co uprawniało Sąd Okręgowy do wydania orzeczenia kasatoryjnego na podstawie wskazanej powyżej regulacji.

Trafnie Sąd odwoławczy przyjął bowiem, że pominięcie przez Sąd Rejonowy opisanych powyżej środków dowodowych doprowadziło do pozostawienia poza oceną okoliczności faktycznych stanowiących przesłanki prawidłowego zastosowania prawa materialnego co skutkowało uznaniem, że powód nie udowodnił, że prawidłowo wykonał umowę na rzecz pozwanego oraz że nie doszło do przerwania biegu terminu przedawnienia.

Należy także zgodzić się z Sądem Okręgowym, że tak zgromadzony materiał dowodowy jest niekompletny i bez jego uzupełnienia nie ma wystarczających podstaw do wydania wyroku reformatoryjnego. Uniemożliwia on bowiem – przede wszystkim - ocenę skuteczności podniesionego przez kuratora pozwanej spółki zarzutu przedawnienia roszczenia, a także czy powód wykonał usługę zgodnie ze zleceniem transportowym.

Podważenie przez Sąd Okręgowy stanowiska Sądu Rejonowego, według którego wnioski dowodowe zgłoszone przez powoda podlegały prekluzji nie podlega weryfikacji w toku niniejszego postępowania zażaleniowego.

Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c., oddalił zażalenie pozwanego jako pozbawione uzasadnionych podstaw.

O kosztach postępowania zażaleniowego nie rozstrzygano, skoro obowiązek rozstrzygnięcia przez sąd właściwy przy ponownym rozpoznaniu sprawy o kosztach postępowania zażaleniowego toczącego się przed Sądem Najwyższym wynika wprost z ustawy (zob. postanowienie SN z 8 listopada 2019 r., V CZ 50/19, OSNC-ZD 2021, nr B, poz. 18).

Maciej Kowalski

(a.z.)

[a.ł]